

Bouwsteen ten behoeve van de VHR-opgave

Soorten van de Vogelrichtlijn¹ voor zover betrokken bij de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden

A038 Wilde Zwaan² *Cygnus cygnus*, niet-broedvogel (*Versie oktober 2024*)

Deze bouwsteen richt zich op de Wilde Zwaan in de hoedanigheid van niet-broedvogel. De in Nederland overwinterende Wilde Zwanen komen van het westelijk deel van de flyway-populatie uit Fenno-Scandinavië en Noord-Rusland. In Nederland bereikt het winterareaal zijn zuidwestgrens. De vogels foerageren op graslanden en akkers (voorkeur voor koolzaad) en verblijven hier van oktober tot maart. De verspreiding binnen Nederland is behoorlijk groot maar met een duidelijke concentratie in het noorden van het land. Deels onder invloed van winterweer en inundaties van uiterwaarden kunnen verschuivingen plaatsvinden binnen de winter. In Nederland verblijft in de winter 2-3% van de flyway-populatie.

I. Samenvatting

Landelijk doel³

Vigerend landelijk doel (zie doelendocument, ministerie van LNV 2006) <i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 360 vogels (seizoensgemiddelde⁴).</i>	360 vogels (seizoensgemiddelde)
Voorstel nieuw landelijk doel 2050 <i>Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor een populatie van ten minste 900 vogels (seizoensgemiddelde), waarmee een gunstige Staat van Instandhouding wordt behouden.</i>	900 vogels (seizoensgemiddelde)
Gunstige Referentiewaarde Populatie <i>Omvang populatie behorende bij de toestand waarin een populatie in ons land in een ecologisch 'gezonde' situatie verkeert (zie Vogel et al. 2021).</i>	900 vogels (seizoensgemiddelde)
Huidige populatieomvang <i>Gemiddeld aantal vogels in de periode 2014/15-2019/20 (seizoensgemiddelde).</i>	900 vogels (seizoensgemiddelde)

Voorstel voor regionale opgave

Het aantal vogels per regio (provincies en rijkswateren) en de regionale opgaves voor 2050 zijn in tabel 1 weergegeven. Voor de provincies is dit exclusief het aandeel rijkswateren. In deze bouwsteen zijn de rijkswateren gedefinieerd als het voortouwgebied⁵ van Rijkswaterstaat (RWS). Omdat er voor de Wilde Zwaan als niet-broedvogel geen aanvullende landelijke opgave is, is er ook geen aanvullende regionale opgave. In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt.

¹ Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB 2010, L 20), zoals laatstelijk gewijzigd bij verordening (EU) nr. 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 (PB 2019, L 170).

² Genoemd in Bijlage I van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000-gebieden relevant als niet-broedvogel.

³ Het vigerende landelijke doel is niet zonder meer te vergelijken met het voorgestelde nieuwe landelijke doel. Bij het voorgestelde nieuwe landelijke doel is gebruik gemaakt van sinds 2006 beschikbaar gekomen nieuwe gegevens en informatie, correcties en voortschrijdend inzicht m.b.t. de in Nederland aanwezige vogelpopulaties (zie ook van Kleunen et al. 2017). Daarnaast zijn er verschillen in de systematiek om de landelijke doelen te bepalen (ministerie van LNV 2006, Vogel et al. 2021).

⁴ De som van maandelijkse schattingen (tellingen en modelvoorspellingen voor juli-juni), gedeeld door 12. Seizoensgemiddelde is een maat voor de aanwezigheid van een soort in het gehele niet-broedseizoen waar afzonderlijke maandaantallen sterk van elkaar kunnen wisselen. Ze geven een betrouwbaarder beeld dan seizoensmaxima, waar toeval een grotere rol speelt.

⁵ Natura 2000-gebied waar RWS of een provincie voortouwnemer is. De rol van voortouwnemer is vooral die van eerst verantwoordelijke bij het opstellen van het beheerplan.

Tabel 1. Voorstel voor opgave (aantal vogels, seizoensgemiddelde) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang (gemiddeld seizoensgemiddelde), het aandeel binnen Nederland van de huidige populatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. Het huidige aantal vogels per regio is als vertrekpunt gehanteerd bij het voorstel voor de regionale opgaves. n.b. = niet bepaald. Bij een onzekere trend is geen betrouwbare trendclassificatie mogelijk.

Regio	Huidige populatie (2014/15-2019/20)	Landelijk aandeel regio (2014/15-2019/20)	Trend (2008/09-2019/20)	Voorstel regionale opgave 2050
Drenthe	200	22%	onzeker	200
Flevoland	200	22%	onzeker	200
Groningen	150	17%	matige toename	150
Friesland	100	11%	onzeker	100
rijkswateren	100	11%	n.b.	100
Overijssel	40	4%	sterke afname	40
Zuid-Holland	35	4%	onzeker	35
Noord-Holland	30	3%	onzeker	30
Gelderland	15	2%	onzeker	15
Noord-Brabant	15	2%	onzeker	15
Utrecht	10	1%	onzeker	10
Zeeland	5	1%	matige toename	5
Limburg	<1	<1%	sterke afname	eventuele foerageerlocaties en slaapplaatsen behouden
Landelijk	900	100%	matige toename	900

Prioritering

De Wilde Zwaan bevindt zich als niet-broedvogel in een gunstige Staat van Instandhouding en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

II. Inhoudelijke onderbouwing van de bouwsteen

1. Staat van Instandhouding (SvI)

De huidige SvI van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel wordt als ‘gunstig’ beoordeeld:

Verspreidingsgebied	gunstig
Populatie	gunstig
Leefgebied	gunstig
Toekomstperspectief	gunstig
Staat van Instandhouding	gunstig

Het verspreidingsgebied van de Wilde Zwaan in de winter is sinds 1980 niet of nauwelijks gewijzigd en daarmee is de areaalgrootte hetzelfde gebleven en scoort ‘gunstig’. De populatie is sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw duidelijk toegenomen (2,8% toename per jaar; tabel 2, figuur 1). De Gunstige Referentiewaarde (GRW) voor de populatie (zie soortspecifieke onderbouwing hieronder en generieke uitleg box 1) van 900 vogels wordt momenteel gehaald, waarmee het aspect populatie ‘gunstig’ scoort. Omvang en kwaliteit leefgebied zijn daarmee samenhangend als ‘gunstig’ beschouwd dat geldt ook voor het toekomstperspectief (geen grote drukfactoren en een korte termijn toename). In het doelendocument (ministerie van LNV 2006) werd de SvI van Wilde Zwaan nog als ‘matig ongunstig’ beoordeeld (alleen toekomstperspectief ‘matig ongunstig’, alle andere aspecten ‘gunstig’).

Nadere onderbouwing GRW⁶

De populatieomvang van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (Directive Value, DV) bedroeg 280 vogels (gemiddeld seizoensgemiddelde 1977/78-1981/82). Om te bepalen in hoeverre de DV een populatieomvang op een gunstig niveau weerspiegelt, en dus als GRW kan dienen, wordt deze vergeleken met de Ecologisch Gunstige Referentie (EGR). De EGR voor Wilde Zwaan betreft de gemiddelde populatieomvang in 2005/06-2014/15 (900 vogels), een periode die voor herbivoren van zoete wateren zoals de Wilde Zwaan als gunstig wordt beschouwd (zie box 1, Vogel *et al.* 2021). De EGR ligt met 900 vogels boven de DV van 280 vogels, waarmee de GRW wordt bepaald op een seizoensgemiddelde van 900 vogels overeenkomstig de EGR.

Tabel 2. Informatie over de populatieomvang- en ontwikkelingen die betrokken is bij de beoordeling van de Staat van Instandhouding (SvI).

Aspecten kerngetallen SvI	Periode	Conclusie/output
Huidige populatieomvang	2014/15-2019/20	900 vogels (seizoensgemiddelde)
Beoordeling korte termijntrend	2008/09-2019/20	matige toename (2,2% per jaar)
Beoordeling lange termijntrend	1980/81-2019/20	matige toename (2,8% per jaar)
Gunstige Referentiewaarde Populatie	EGR	900 vogels (seizoensgemiddelde)

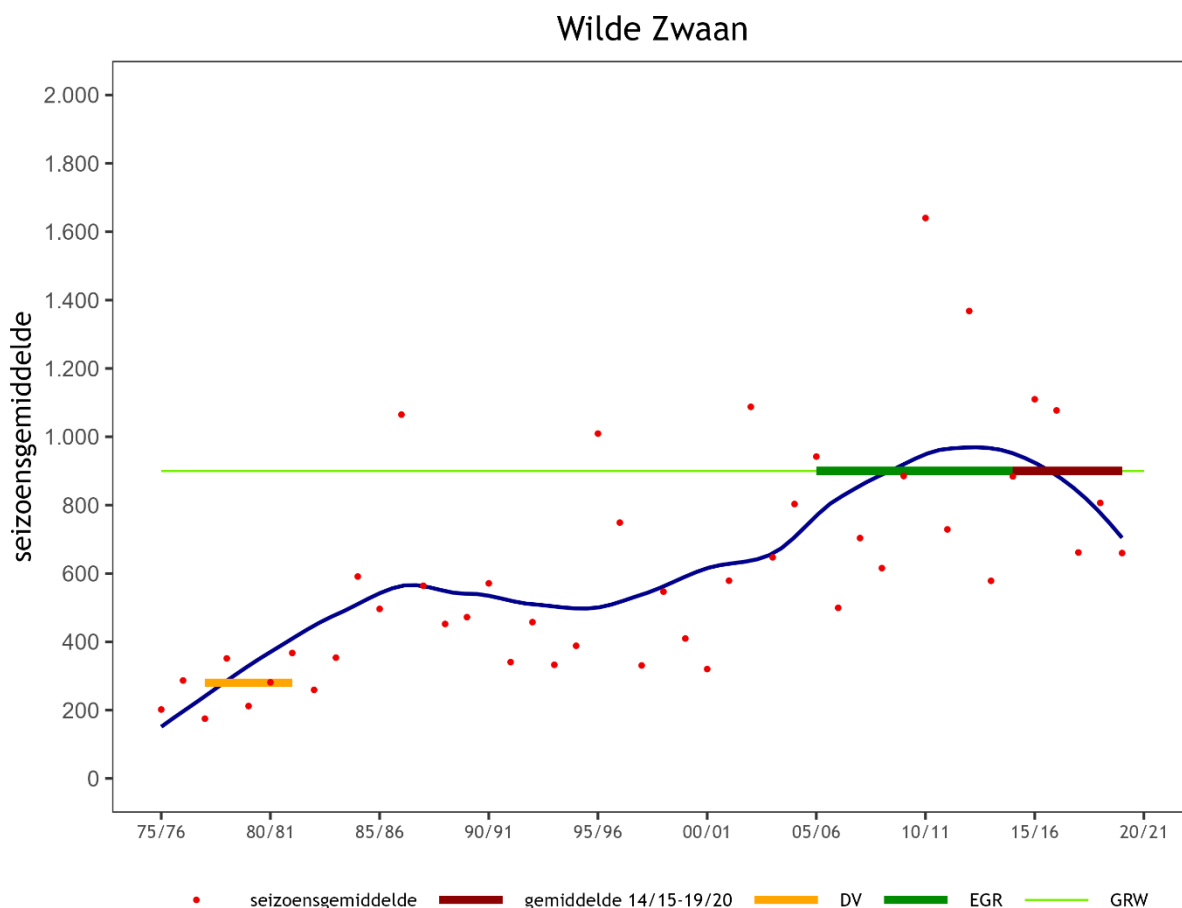
⁶ De te nemen stappen voor het bepalen van de GRW voor niet-broedvogels worden in detail toegelicht in Vogel *et al.* (2021), waarbij het stroomschema in figuur 5.5 (bepaling GRW) wordt gevolgd. Zie ook de generieke uitleg in box 1 van deze bouwsteen.

Box 1. Wat is de GRW en hoe wordt die bepaald voor niet-broedvogels

Bij de methodiek voor het bepalen van de SvI (Vogel *et al.* 2021) is het voor de beoordeling van het aspect populatie nodig om de actuele populatieomvang te vergelijken met een Gunstige Referentiewaarde (GRW, ofwel *Favourable Reference Value* (FRV)). De GRW schetst de populatieomvang in een ecologische toestand van een populatie die gunstig is en is een objectieve, wetenschappelijk onderbouwde waarde. Bij de bepaling worden alleen ornithologisch-ecologische aspecten betrokken. De GRW voor de populatiegrootte is geen doel op zich maar wel een belangrijke pijler voor de bepaling van de vitaliteit van de populatie. Voor een gunstige SvI moeten echter ook andere aspecten (verspreidingsgebied, leefgebied en toekomstperspectief) op orde zijn. Bij het bepalen van de GRW voor de populatie worden voor niet-broedvogels de hierna beschreven uitgangspunten gehanteerd.

- De Vogelrichtlijn bepaalt dat het niveau van de populatie ten tijde van de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (1980), de *Directive Value* (DV), behouden moet blijven. Om te voorkomen dat de DV sterk wordt beïnvloed door piek- of daljaren wordt een gemiddelde over 5 seizoenen aangehouden: de periode 1977/78-1981/82. Wanneer de DV aantoonbaar gunstig is, wordt de GRW gelijk gesteld aan de DV. Er zijn echter gevallen waarbij de periode rondom 1980 aantoonbaar geen gunstige periode is, bijvoorbeeld als gevolg van drukfactoren zoals waterkwaliteit en doorwerking van pesticiden.
- Om te bepalen in hoeverre de DV een populatieomvang op een gunstig niveau weerspiegelt wordt deze vergeleken met de *Ecologisch Gunstige Referentie* (EGR). De EGR weerspiegelt net als bij broedvogels de gemiddelde populatieomvang in een periode waarin de ecologische omstandigheden voor de soort relatief gunstig waren. Deze gunstige referentieperiode varieert per 'voedsel-habitatgilde', soorten die overeenkomstige eisen stellen aan hun leefgebied (zie tabel 5.2 in Vogel *et al.* 2021). Wanneer de EGR op een hoger niveau dan de DV ligt, dan geldt de EGR als GRW; de DV zal dan een ongunstige of minder gunstige situatie weerspiegelen. Als GRW geldt dus de DV *tenzij* de EGR hoger is.
- Wanneer de GRW wordt gebaseerd op een EGR die beïnvloed is door een ontwikkeling vóór de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn die het leefgebied van een soort onomkeerbaar heeft verkleind, dan is de GRW naar beneden bijgesteld. Daarvan is sprake bij enkele soorten die in belangrijke mate gebruik maken van het Zuidwestelijke Deltagebied. Door de Deltawerken is foerageergebied definitief verloren gegaan en per relevante soort is dit in mindering gebracht op de GRW.
- In sommige gevallen kan de EGR niet worden bepaald, bijvoorbeeld omdat de soort sterk toeneemt (>1% per jaar). Dit is o.a. het geval bij soorten die zich recent gevestigd hebben. Dan is de GRW bepaald op het gemiddelde van de periode 2014/15-2019/20.

Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar Vogel *et al.* (2021).

Figuur 1. Overzicht van de waarden waarmee de ‘Gunstige Referentiewaarde’ (GRW) voor de populatie van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel is bepaald. Weergegeven is het globale populatieverloop op basis van de aantallen (seizoensgemiddelde, rode punten). Dit populatieverloop is weergegeven met een donkerblauwe solide lijn. Relevante waarden, inclusief de periode waar deze betrekking op hebben, zijn aangeduid met gekleurde horizontale balkjes: Directive Value (DV, 1977/78-1981/82, oranje), Ecologisch Gunstige Referentie (EGR, donkergroen) en populatieomvang in de periode 2014/15-2019/20 (donkerrood). De GRW zelf is weergegeven als lichtgroene horizontale lijn. Voor een verdere toelichting over de methodiek wordt verwezen naar box 1 en Vogel et al. (2021).

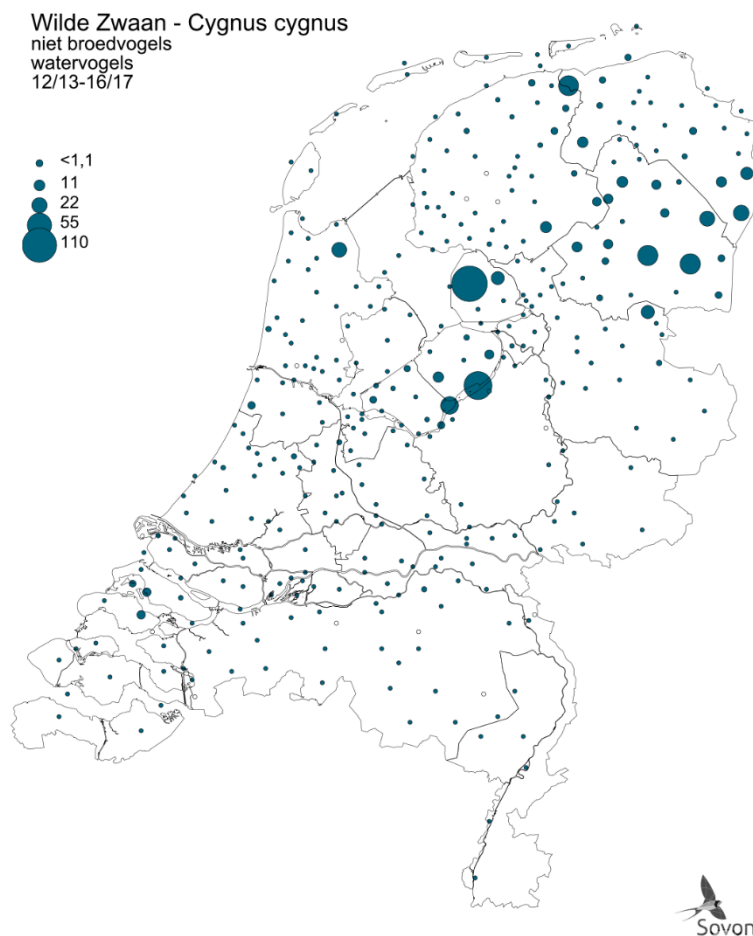
2. Landelijke opgave bij een gunstige Staat van Instandhouding (GSvI)

De populatieomvang overeenkomstig de GSvI bedraagt een seizoensgemiddelde van 900 individuen. Dat is ook het gemiddelde dat de laatste zes seizoenen (2014/15-2019/20) hier aanwezig was.

III. Haalbaarheid

1. Beoordeling landelijke opgave

De Wilde Zwaan is sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw toegenomen, hetgeen voor een belangrijk deel te maken zal hebben met de toename van de totale broedpopulatie in Europa. De aantallen kunnen behoorlijk fluctueren, waarbij in piekjaren het seizoensgemiddelde boven de 1.000 vogels, recent zelfs boven de 1.500 vogels, kan uitkomen. Dit wordt grotendeels bepaald door de strengheid van de winter (Koffijberg et al. 1997).

Figuur 2. Verspreiding van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel in de periode 2012/13 - 2016/17. Weergegeven is het gemiddelde seizoensgemiddelde (vogels) per hoofdgebied (cluster van telgebieden) (Sovon 2022).

2. Knelpunten en maatregelen

Knelpunten

Op dit moment zijn er op landelijk niveau geen belangrijke knelpunten die het behoud van de GsvI van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel in de weg staan. Wel is verstoring door (water)recreatie en windmolenparken een aandachtspunt (Provincie Drenthe 2023). De onderstaande analyse richt zich dan ook op behoud van de gunstige situatie.

Beheer en herstel-/verbetermaatregelen

- De Wilde Zwaan is gebaat bij rust in de winterverblijfgebieden. Dat geldt voor zowel de slaapplekken als de foerageerplekken. Door allerlei menselijke activiteiten (recreatie, jacht, agrarische activiteit) staat dit lokaal onder druk (Sovon 2022). Op het water foeragerende zwanen zijn bijvoorbeeld gevoelig voor recreatie. Zwanen in agrarisch gebied hebben dan weer te maken met verstoring door landbouwwerkzaamheden en jacht, of soms door laagvliegende vliegtuigen en helikopters. Ook van windmolenparken gaat een verstoring uit, de vastgestelde verstoringsafstand bedraagt hier 500 meter. Windmolenparken en hoogspanningsleidingen werken als barrières voor de Wilde Zwaan, waardoor onderlinge samenhang tussen slaapplekken en voedselterreinen verloren kan gaan. Ook verjaging van ganzen op agrarische percelen – zodat ook zwanen de lucht in gaan – werkt verstoring (Provincie Drenthe 2023). Het garanderen van voldoende verstoringvrije gebieden kan als maatregel heel effectief zijn, bijvoorbeeld door het instellen van ganzenopvanggebieden (hier profiteren de zwanen ook van).
- Indien lokaal de foerageerfunctie onder druk komt te staan, dan kunnen maatregelen worden genomen ter bevordering van de voedselsituatie zoals het veranderen van de teelten (bijvoorbeeld van ongeschikte gewassen zoals bloembollenteelt naar bouwland, omzetten van grasland naar bouwland en het laten liggen van oogstresten (aardappelen, bieten, granen, maïs)).

Regionale verschillen

Er lijken geen knelpunten en gerichte maatregelen te zijn die regionaal verschillen.

Relevante ontwikkelingen op het vlak van beleid en beheer

Het opvanggebied voor ganzen dat provinciaal is geregeld, is voor de Wilde Zwaan heel relevant omdat hiermee voldoende rustgebieden voor het foerageren kunnen worden gerealiseerd.

Ontwikkelingen op biogeografische schaal

De Wilde Zwaan staat als ‘niet bedreigd’ te boek in Europa en de populatie is de afgelopen decennia toegenomen (BirdLife International 2021). Sinds de tachtiger jaren is de verspreiding naar het zuiden toe uitgebreid en broedt de soort tegenwoordig in grote delen van Groot-Brittannië, de Baltische staten en Noorwegen. Het aantal is sinds 1995 meer dan verdubbeld. De recente toename is feitelijk een herstel van een forse afname in de traditionele broedgebieden in Zweden en Finland gedurende de eerste helft van de vorige eeuw. Met name een betere bescherming is waarschijnlijk de belangrijkste reden voor de huidige toename (Keller *et al.* 2020).

Kennisleemtes

Er zijn geen belangrijke kennisleemtes voor wat betreft drukfactoren, trend informatie en/of verspreiding.

Beoordeling haalbaarheid populatieomvang in 2050

Op dit moment bevindt de Wilde Zwaan zich in een GSvI en het toekomstperspectief is ‘gunstig’. In samenhang met de matige toename op korte termijn kan behoud van de GRW voor de populatie van 900 vogels (seizoensgemiddelde) als haalbaar worden beoordeeld voor 2050.

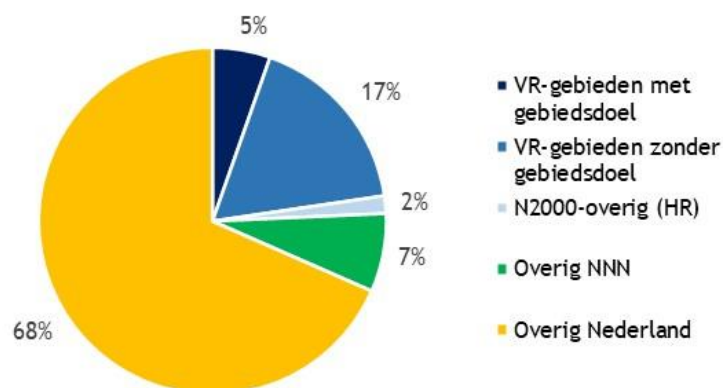
3. Advies landelijk doel

Geadviseerd wordt het landelijke doel te stellen op het behouden van een populatieomvang behorend bij een GRW van gemiddeld 900 vogels (seizoensgemiddelde) in het winterseizoen. Die landelijke opgave is in de huidige situatie gerealiseerd.

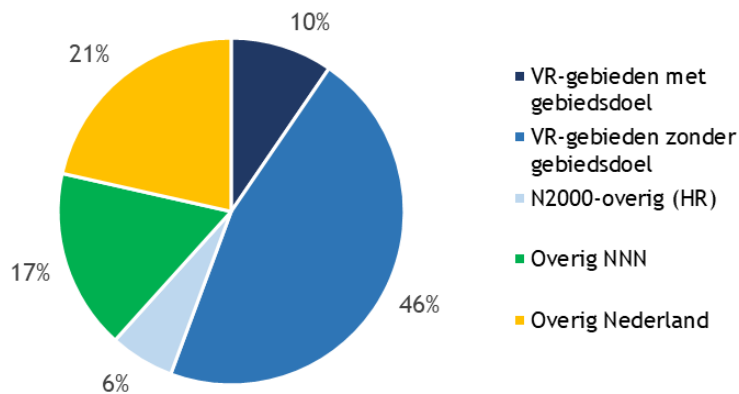
IV. Regionale opgave

1. Actueel voorkomen

Het zal niet verbazen dat meer dan tweederde van de Wilde Zwanen foeragerend wordt aangetroffen buiten natuurgebieden. Het betreft regulier boerenland (graslanden en akkers). Voor een heel klein deel zit de populatie in vogelrichtlijngebieden, waarvoor ook een gebiedsdoel is opgesteld (figuur 3). Voor wat betreft de slaappleaatsfunctie zien we dat een veel groter deel van de populatie in Natura 2000-gebieden verblijft (in totaal meer dan 60%) (figuur 4).

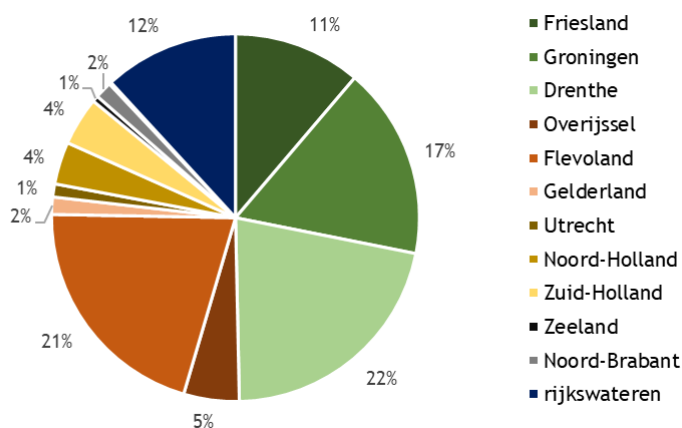

Figuur 3. Aanwezigheid in de afgelopen zes jaar (2014/15-2019/20, op basis van seizoensgemiddelde) in onder de Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel voor de foerageerfunctie voor de Wilde Zwaan als niet-broedvogel, de overige vogelrichtlijngebieden, overige Natura 2000-gebieden (habitatrichtlijngebieden), overig Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overig Nederland (buiten N2000/NNN).

Figuur 4. Aanwezigheid in de afgelopen zes jaar (2014/15-2019/20, op basis van seizoensmaxima) in onder de Vogelrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel voor de slaapplaatsfunctie voor de Wilde Zwaan als niet-broedvogel, de overige vogelrichtlijngebieden, overige Natura 2000-gebieden (habitatrichtlijngebieden), overig Natuurnetwerk Nederland (NNN) en overig Nederland (buiten N2000/NNN).

In figuur 5 wordt de verdeling gepresenteerd over de provincies en de rijkswateren. Het provincie-aandeel is exclusief rijkswateren, de aantallen in het rivierengebied worden wel aan de provincies toegekend. Voor deze indeling is gekozen omdat provincies en RWS (rijkswateren) de voortouwnemers voor de beheerplannen zijn. Er is een goede verdeling over de regio's waarbij vijf regio's >10% van de populatie herbergen (rijkswateren, Groningen, Friesland, Drenthe en Flevoland). Alleen in Limburg is minder dan 1% aanwezig, daarom is deze regio niet opgenomen in figuur 5.

Figuur 5. Aanwezigheid van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel in de afgelopen zes jaar (2014/15-2019/20) per provincie (exclusief rijkswateren) en in de rijkswateren. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS.

De belangrijkste gebieden zijn de Noordoostpolder West, de Veluwerandmeren en de Gronings-Drentse veenkoloniën (tabel 3). In drie van de vier gebieden met een instandhoudingsdoelstelling worden de aantallen bij lange na niet gehaald.

Tabel 3. De belangrijkste gebieden voor de Wilde Zwaan als niet-broedvogel in de winterseizoenen 2014/15-2019/20 alsmede overige Natura 2000-gebieden met een instandhoudingsdoel (IHD) voor deze soort. Het procentueel aandeel in de Nederlandse winterpopulatie is indicatief weergegeven (afgezet tegen landelijk seizoensgemiddelde of -maximum). Functie(s) van het gebied: f (foerageren), s (slapen). Type berekening (waarde): g = seizoensgemiddelde, m = seizoensmaximum. VR = (mede) onder de Vogelrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied, VR* = VR-gebied met een instandhoudingsdoel voor de Wilde Zwaan als niet-broedvogel, HR = in het kader van de Habitatrichtlijn aangewezen als Natura 2000-gebied (indien >5%), NNN = Natuurnetwerk Nederland (indien >5%), overig = overig Nederland, rw = rijkswateren (voortouwnemer RWS), IHD = huidig instandhoudingsdoel, - = geen IHD.

Gebied	Status	Regio	Functie (waarde)	Huidige populatie	Aandeel in NL	IHD (vogels)
Noordoostpolder-west	overig	FL	f (g)	94	11%	-
Veluwerandmeren	VR/HR	rw	f (g)	81	9%	-
Gronings-Drentse Veenkoloniën	NNN/overig	Gr/Dr	f (g)	71	8%	-
Emmen e.o.	NNN/overig	Dr	f (g)	33	4%	-
Velden in midden Drenthe	HR/NNN/overig	Dr	f (g)	32	4%	-
Reitdiepdal	overig	Gr	f (g)	29	3%	-
Lauwersmeer	VR*	Gr	f,s (g)	27	3%	10
Wapserveen en Westerveld	HR/NNN/overig	Dr	f (g)	20	2%	-
Lemmer - Emmeloord - Vollenhove	NNN/overig	Fr/FL/Ov	-	19	2%	-
Slagharen-de Krim	NNN/overig	Ov	f (g)	18	2%	-
Oostvaardersplassen	VR*	FL	f,s (g)	5	1%	20
Fochteloërveen	VR*/HR	Dr	s (m)	15	<1%	100
Rijntakken	VR*/HR	Gl	f,s (g)	3	<1%	30

2. Advies voor regionale opgave voor 2050

Het voorgestelde landelijke doel voor 2050 vormt het uitgangspunt voor de regionale opgaves. De opgave wordt verdeeld naar rato van het aandeel van de regio in de landelijke populatie, tenzij er redenen zijn om daar gemotiveerd van af te wijken. Dat kan door verschillen in regionale trends (makkelijker te realiseren in regio's waar de soort het beter doet), verschil in areaal potentieel leefgebied en/of de nabijheid van bronpopulaties voor herstel. Bij de Wilde Zwaan is er geen reden om af te wijken van de verdeling op basis van het huidige regioaandeel in het landelijke totaal. Omdat er voor de Wilde Zwaan geen aanvullende landelijke opgave is, is er ook geen aanvullende regionale opgave (tabel 4). In beginsel kan dan worden gestuurd op behoud, waarvoor informatie over de actuele regionale aantallen houvast biedt. Er geldt voor 2050 een behoudsopgave, dat zal vooral dienen te gebeuren in de regio's met de grootste aantallen (Drenthe, Flevoland, Groningen, Friesland en de (zoete) rijkswateren).

Tabel 4. Voorstel voor opgave (aantal vogels, seizoensgemiddelde) per regio (rijkswateren en provincies exclusief aandeel rijkswateren) van de populatie van de Wilde Zwaan als niet-broedvogel voor 2050. De rijkswateren zijn gedefinieerd als het voortouwgebied van RWS. Tevens weergegeven zijn de huidige populatieomvang (gemiddeld seizoensgemiddelde), het aandeel binnen Nederland van de huidige populatie en de korte termijntrend. De trend heeft betrekking op de provincies inclusief de rijkswateren. Het huidige aantal vogels per regio is als vertrekpunt gehanteerd bij het voorstel voor de regionale opgaves. n.b. = niet bepaald. Bij een onzekere trend is geen betrouwbare trendclassificatie mogelijk.

Regio	Huidige populatie (2014/15-2019/20)	Landelijk aandeel regio (2014/15-2019/20)	Trend (2008/09-2019/20)	Voorstel regionale opgave 2050
Drenthe	200	22%	onzeker	200
Flevoland	200	22%	onzeker	200
Groningen	150	17%	matige toename	150
Friesland	100	11%	onzeker	100
rijkswateren	100	11%	n.b.	100
Overijssel	40	4%	sterke afname	40
Zuid-Holland	35	4%	onzeker	35
Noord-Holland	30	3%	onzeker	30
Gelderland	15	2%	onzeker	15
Noord-Brabant	15	2%	onzeker	15
Utrecht	10	1%	onzeker	10
Zeeland	5	1%	matige toename	5

Regio	Huidige populatie (2014/15-2019/20)	Landelijk aandeel regio (2014/15-2019/20)	Trend (2008/09-2019/20)	Voorstel regionale opgave 2050
Limburg	<1	<1%	sterke afname	eventuele foerageerlocaties en pleisterplaatsen behouden
Landelijk	900	100%	matige toename	900

V. Prioritering

De Wilde Zwaan bevindt zich als niet-broedvogel in een GSvI en er zijn voor zover bekend geen belangrijke potentiële conflicten met landelijke doelen of gebiedsdoelen met habitattypen en/of andere soorten. Er is daarmee geen aanleiding om via prioritering in enige vorm bij te sturen.

Literatuur

- BIRDLIFE INTERNATIONAL. 2015. European Red List of Birds. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- KELLER V., HERRANDO S., VOŘÍŠEK P., FRANCH M., KIPSON M., MILANESI P., MARTÍ D., ANTON M., KLVAŇOVÁ A., KALYAKIN M. V., BAUER H.-G. & FOPPEN R. P. B. 2020. European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.
- VAN KLEUNEN A., VAN ROOMEN M., JANSSEN J.A.M., KUITERS A.T., VAN WINDEN E., BOELE A., SCHMIDT A.M. & VAN VREESWIJK T. 2017. Advies over correcties en bijstellingen van Natura 2000-doelen; Achtergronddocument bij het rapport Advies over de Natura 2000 doelensystematiek en Natura 2000-doelen. Rapport 2779C. Sovon-rapport 2016/27. Wageningen Environmental Research, Wageningen.
- KOFFIJBERG K., VOSLAMBER B. & VAN WINDEN E. 1997. Ganzen en zwanen in Nederland. Overzicht van pleisterplaatsen in de periode 1985-94. SOVON Vogelonderzoek Nederland. Beek-Ubbergen.
- MINISTERIE VAN LNV. 2006. Natura 2000 doelendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.
- PROVINCIE DRENTHE. 2023. Natuurdoelanalyse Fochtelöerveen. Concept juli 2023, opgesteld door de Provincie Drenthe.
- VOGEL R., FOPPEN R., VAN DEN BREMER L., VAN TURNHOUT C.A.M. & VAN ROOMEN M. 2021. Methodiek voor de bepaling van de staat van instandhouding van vogels. Sovon-rapport 2021/26. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Geraadpleegde websites

- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND. 2022. Wilde Zwaan. <https://stats.sovon.nl/stats/soort/1540>. Geraadpleegd op 22/02/2022.